

Структура робочої програми навчальної дисципліни
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра дошкільної освіти

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПП.Н.12 Основи природознавства з методикою

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Освітньо-професійна програма **Дошкільна освіта**
(назва)

Спеціальність **012 Дошкільна освіта**
(код та найменування спеціальності)

Спеціалізація _____
(назва спеціалізації)

Факультет **філології та масових комунікацій**
(назва факультету)

2019 – 2020 рік

Робоча програма «Основи природознавства з методикою»

(назва навчальної дисципліни)

для студентів ОПП Дошкільна освіта

Спеціальністю (напрямом підготовки) 012 «Дошкільна освіта»

Розробники:

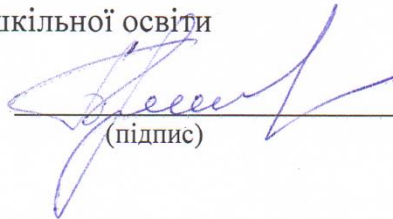
В.Ф. Яйленко, ст.викладач кафедри дошкільної освіти

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри дошкільної освіти

Протокол від “27” серпня 2019 року, № 1

Завідувач кафедри дошкільної освіти

(підпис)

(Брежнєва О.Г.)
(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 7	Галузь знань <u>01 Освіта/Педагогіка</u> (шифр і назва)	Нормативна	
Модулів – 2	ОПП Дошкільна освіта (назва) Спеціальність: <u>012 Дошкільна освіта</u> (код та найменування спеціальності)	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 5		3-й	3-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин - 210		5,6-й	5,6-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – самостійної роботи студента -		Лекції	
	48 год.	22 год.	
	Практичні, семінарські		
	36 год.	20 год.	
	Лабораторні		
	- год.	-год.	
	Самостійна робота		
	105 год.	158 год.	
	Індивідуальні завдання:		
	21(10) год.		
Вид контролю:			
залік, екзамен			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: теоретична та практична підготовка майбутніх вихователів до організації природопізнавальної діяльності дітей дошкільного віку.

Завдання: узагальнення, уточнення та систематизація знань студентів про природу; ознайомлення студентів із можливостями використання різноманітних об'єктів і явищ природи у роботі з дітьми дошкільного віку, самостійного набуття природознавчих знань шляхом спостережень, експериментів, роботи з довідковою літературою; формування і розвиток патріотичних почуттів та національної самосвідомості студентів на основі почуття любові до природи та дбайливого ставлення до неї; ознайомлення студентів із історією розвитку в педагогічній науці поглядів на використання природи як засобу виховання та становлення методики ознайомлення з природою; формування теоретичної бази знань про завдання, зміст, форми та методи роботи по ознайомленню з природою дітей дошкільного віку; оволодіння студентами методами ознайомлення дітей з природою; розкриття перспектив використання могутнього потенціалу природи для гуманізації педагогічного процесу: розвитку розумових, моральних, естетичних сторін особистості, зміцнення здоров'я дітей; підготовка до практичного втілення набутих знань у сучасних умовах суспільного дошкільного виховання; формування дослідницьких умінь; збагачення естетичних вражень та формування системи цінностей у майбутніх педагогів.

Місце навчальної дисципліни в освітній програмі

Дисципліна «Основи природознавства з методикою» відноситься до циклу дисциплін професійної підготовки (нормативна частина) і вивчається протягом п'ятого та шостого семестрів.

Передумови для вивчення дисципліни

«Основи природознавства з методикою» як теоретична і практична навчальна дисципліна перебуває у тісному взаємозв'язку з дисциплінами: філософією, психологією (загальною, віковою), педагогікою (загальною, дошкільною), історія дошкільної педагогіки, українська література для дітей.

Результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні

знати: предмет, об'єкт, методологію, історію становлення та розвитку методики ознайомлення дітей з природою; закономірності та принципи організації природопізнавальної діяльності дітей; завдання, зміст, види, форми, сутність і характер процесу пізнання дітьми природи; основні методи керівництва природопізнавальною діяльністю дітей; вимоги до планування й обліку роботи з ознайомлення дітей з природою.

вміти: орієнтуватися в основних законах та закономірностях природного довкілля, а також знаннях про об'єкти і явища природи, доступних дітям для пізнання; аналізувати завдання ознайомлення дітей з природою і здійснювати доцільний вибір методичної сукупності організації природопізнавальної

діяльності дітей; використовувати педагогічно доцільні засоби та методи керівництва процесом ознайомлення дітей з природою; аналізувати отримані результати та прогнозувати покращення засвоєння дітьми знань про природу; залучати батьків до вирішення основних завдань ознайомлення дітей з природою.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль I. Основи природознавства.

Тема №1. Природні умови, клімат, ґрунти та води України

Значення вивчення природи рідного краю у професійній підготовці дошкільних працівників.

Природні умови України. Рельєф, його визначення. Значення рельєфу у природі та діяльності людини. Роль краєвидів в освітньо - виховній роботі з дітьми. Характеристика основних височин і низовин України. Гірські райони. Використання краєвидів у роботі з дошкільниками.

Клімат України, його визначення. Значення клімату у природі та діяльності людини. Роль кліматичних факторів в освітньо - виховній роботі з дітьми. Загальна характеристика клімату України, його закономірності, кліматоутворюючі фактори. Характеристика основних метеорологічних елементів. Неприятливі метеорологічні явища. Використання їх в освітньо - виховній роботі з дітьми. Прогнозування погоди і використання місцевих ознак погоди в роботі з дошкільниками.

Ґрунти України. Визначення ґрунтів і їх утворення. Найважливіші ознаки ґрунтів. Характеристика ґрунтів різних природних зон України. Роль ґрунтів, проблеми їх охорони. Формування бережного ставлення до ґрунтів у дошкільному віці.

Води України. Роль води в природі і діяльності людини. Характеристика морів України. Річки України. Озера і лимани. Водосховища і ставки. Проблеми охорони. Використання їх в освітньо - виховній роботі з дошкільниками.

Природні зони України.

Тема № 2. Рослинний світ України

Рослинний світ України, його різноманітність. Роль рослин у природі, житті людини. Ознайомлення дошкільників із значенням рослин.

Природні рослинні угруповання – фітоценози. Їх характерні риси.

Рослини лісу. Значення лісів у природі, житті людини. Хвойні, листяні й мішані ліси. Характеристика основних ярусів лісової рослинності. Ознайомлення дошкільників з рослинами лісу та формування бережного ставлення до них.

Рослини луків. Види луків, особливості рослинності луків. Характеристика найбільш поширених злаків, бобових, різнотрав'я, осок. Ознайомлення дошкільників з рослинами луків.

Рослини водойм, їх особливості. Характеристика основних ярусів рослин водойм. Ознайомлення дошкільників з рослинами водойм.

Характеристика рослинності різних природних зон України.

Рослинність Полісся. Рослинність лісостепу. Рослинність степу. Рослинність Карпат. Рослинність Кримських гір.

Культурні рослини, їх походження. Характеристика основних культурних рослин: хлібні злаки, родини бобових, овочеві, олійні та прядильні, плодові й ягідні. Ознайомлення дошкільників з ними.

Рослинність парків і скверів. Парки та сквери - штучні угруповання рослин. Поняття про садово-паркові стилі. Характеристика дерев, кущів, трав'янистих квітково-декоративних рослин. Ознайомлення дошкільників з ними.

Рослини пустирів та придорожні рослини, ознайомлення дошкільників з ними. Бур'яни, їх характерні ознаки. Однорічні, дворічні та багаторічні бур'яни. Ознайомлення дітей з ними.

Тема №3. Тваринний світ України

Тваринний світ України, його різноманітність. Значення тварин у природі та житті людини. Ознайомлення дошкільників із значенням тварин.

Характеристика основних систематичних груп тварин.

Підцарство найпростіші, їх роль у природі та житті людини.

Тип кишковопорожнинні. Ознайомлення дошкільників з медузами.

Тип кільчасті черви. Ознайомлення дошкільників з деякими представниками кільчастих червів.

Тип молюски. Особливості будови. Клас двостулкові та черевоногі молюски. Ознайомлення дітей з деякими представниками.

Тип членистоногі. Особливості будови.

Клас ракоподібні, особливості будови. Ознайомлення дошкільників з деякими представниками.

Клас павукоподібні, особливості будови. Ознайомлення дошкільників з деякими представниками.

Клас комахи, особливості будови. Комахи з неповним перетворенням: ряд бабки, прямокрилі, рівнокрилі, напівтвердокрилі, вуховертки. Ознайомлення дітей з представниками цих рядів. Комахи з повним перетворенням. Ряд твердокрилі, сітчастокрилі, лускокрилі, перетинчастокрилі, волохокрильці. Ознайомлення дітей з представниками цих рядів. Охорона комах.

Тип хордові. Загальна характеристика.

Надклас риби. Особливості будови. Клас хрящові риби. Клас кісткові риби. Ознайомлення дошкільників з деякими представниками цих рядів. Охорона та примноження рибних запасів.

Клас земноводні. Особливості будови. Безхвості та хвостаті земноводні. Ознайомлення дошкільників з деякими представниками, їх значенням. Охорона.

Клас-плазуни, особливості будови, значення. Черепахи. Лускаті плазуни. Ознайомлення дошкільників з деякими представниками. Охорона плазунів.

Клас птахи. Особливості будови, значення. Характеристика рядів: горобцеподібні (родина воронових, ластівкових, синицевих, в'юркових, ткачикових, жайворонкових, омелюхових, дроздових, поповзневих), лелекоподібні, журавлині, гусеподібні, соколоподібні, або денні хижаки, курині, голуби, зозулі, сови, довгокрилі, дятли. Ознайомлення дітей з деякими

представниками цих птахів. Охорона птахів.

Клас ссавці. Особливості будови, значення. Характеристика рядів: комахоїдні, рукокрилі, зайцеподібні, гризуни, китоподібні, хижі, парнокопитні. Ознайомлення дітей з найбільш поширеними представниками ссавців. Охорона ссавців.

Тема №4. Сезонні зміни в природі. Засоби фіксації знань дітей про природу

Сезонні явища в житті природи. Осінь. Осінні явища в неживій природі. Осінь в рослинному світі. Осінні явища в житті тварин.

Зима. Зимові явища в неживій природі. Зима в житті рослин. Зимові явища в житті тварин.

Весна. Весняні явища в неживій природі. Весна в житті рослин. Весняні явища в житті тварин.

Літо. Літні явища в неживій природі. Літо в житті рослин. Літні явища в житті тварин. Ознайомлення дітей з сезонними явищами в природі.

Календар природи і календар погоди, методика їх ведення. Складання гербаріїв і нескладних колекцій в природного матеріалу з дітьми старшого дошкільного віку. Відображення вражень у малюнках.

Повсякденні спостереження, праця і пошукова діяльність у кутку природи. Організація свят у природі.

Змістовий модуль 2. Теоретичні основи курсу

Тема 5. Предмет і завдання методики ознайомлення дітей з природою

«Методика ознайомлення дітей з природою» і її місце в системі педагогічних наук. Методика ознайомлення дітей з природою як наука про використання природи у вихованні та всебічному розвитку дітей дошкільного віку. Розробка завдань, принципів, змісту, методів і форм використання природи в освітньо - виховній роботі з дітьми дошкільного віку.

Теоретична основа методики ознайомлення з природою - положення про роль спадковості, виховання і навчання у формуванні особистості дитини. Роль діяльності у формуванні особистості.

Зв'язок з дошкільною педагогікою, дитячою психологією. Використання основних наукових понять сучасного природознавства при розробці програми знань, умінь, навичок, визначенні методів і форм роботи.

Джерела методики природознавства як науки: педагогічна спадщина прогресивної російської та західної педагогічної думки, психолого-педагогічні дослідження процесу використання природи у вихованні дітей, досвід громадського дошкільного виховання.

Основні методи дослідження: спостереження педагогічного процесу, вивчення педагогічної документації і продуктів дитячої діяльності, лабораторний і природний експеримент. Використання математичних засобів обробки одержаних даних.

«Методика ознайомлення дітей з природою» як навчальний курс, його зміст, методи і форми використання природи у виховній роботі з дітьми

дошкільного віку.

Місце курсу у підготовці спеціалістів з дошкільного виховання.

Завдання навчального курсу - засвоєння теорії, історії, передового досвіду та сучасної методики ознайомлення дітей з природою; засвоєння практичних навичок роботи в дитячому садку з методики природознавства; підвищення теоретичної і практичної підготовки студентів у галузі природознавства; формування бережного ставлення до природи, навичок її охорони.

Тема 6. Становлення методики ознайомлення дітей з природою в дитячому садку

Використання природи у вихованні дітей дошкільного віку в історії західної прогресивної педагогіки. Я. А. Коменський про необхідність ознайомлення дітей з природою з раннього віку для гармонійного розвитку.

Ж. Ж. Руссо про значення спілкування з природою для виховання дітей. Погляди Й. Г. Песталоцці на значення природи у розумовому розвитку дітей.

Використання природи як джерела розумового і морального виховання у педагогічній системі Ф. Фребеля.

Погляди М. Монтесорі на природу як фактор виховання.

Використання природи у вихованні дітей дошкільного віку в історії російської прогресивної педагогіки. Природа у вихованні дітей в книгах В. Ф. Одоєвського «Наука до науки», «Опыт о педагогических способах при первоначальном образовании детей» - перша розробка в російській педагогіці питання про роль природи у вихованні дітей-дошкільників.

К. Д. Ушинський про значення використання природи у початковому навчанні дітей: виховання інтересу і любові до природи, патріотичних почуттів, розвиток спостережливості, логічного мислення, формування правильних уявлень про природу. К. Д. Ушинський про методику розглядання предметів оточуючого світу.

Розвиток Е. М. Водовозової поглядів К. Д. Ушинського на роль природи у вихованні дітей-дошкільників. Зміст спостережень дітьми природи, ознайомлення з працею дорослих. Використання активних методів.

Ознайомлення дітей з природою в теорії і практиці роботи російських дореволюційних дитячих садків (А.С.Симонович і ін.).

Визначення завдань, змісту та методів ознайомлення дітей з природою на III і IV з'їздах з питань дошкільного виховання: формування реалістичних знань дітей про природу, виховання елементарних основ матеріалістичного світорозуміння, розробка програмного змісту, використання наочних і активних методів роботи.

Місце природи в роботі дошкільних закладів у наступні періоди. Ознайомлення і з природою в дитячому садку за методом Е. І. Тіхеєвої і Л. К. Шлегер.

Діячі освіти України - С. Ф. Русова, А. С. Макаренко, В. О. Сухомлинський - про роль природи у формуванні особистості дитини.

Змістовий модуль 3.Зміст та умови ознайомлення дітей з природою

Тема 7. Завдання ознайомлення дітей з природою в ЗДО

Природа як фактор загального психічного розвитку дитини. Завдання розумового виховання в процесі ознайомлення з природою: формування системи реалістичних знань про предмети і явища природи. Дослідження з цієї проблеми. Системність знань про природу як одна з основ розумового розвитку. Формування системи знань на рівні уявлень і елементарних понять. Формування наочно-образного, образного, образно-схематичного мислення в процесі ознайомлення з природою, удосконалення аналізу і синтезу, розвиток операцій порівняння і класифікації, узагальнення. Розвиток причинного мислення на основі засвоєння причинно-наслідкових зв'язків у природі. Розвиток мови дітей.

Формування перших елементів матеріалістичного розуміння природи. Дослідження з проблеми.

Сенсорне виховання в процесі спілкування з природою. Формування обстежувальних дій, засвоєння сенсорних еталонів. Дослідження з проблеми.

Формування пізнавальних інтересів дітей. Роль знань, їх поступове ускладнення у формуванні пізнавальних інтересів. Активна пізнавальна діяльність дітей як умова формування пізнавального інтересу. Дослідження з проблеми.

Розвиток спостережливості у дітей у процесі ознайомлення з природою. Дослідження з проблеми.

Екологічне виховання дошкільників – перша ланка в освіті та вихованні з питань навколишнього середовища. Принципи і завдання екологічного виховання. Дослідження з проблеми.

Виховання любові до праці (виросування рослин, догляду за тваринами), поваги до праці дорослих і бережного ставлення до її результатів як складова частина виховання дітей дошкільного віку.

Естетичне виховання дітей засобами природи. Виховання у дітей естетичних уявлень, розвиток естетичних почуттів. Дослідження з проблеми.

Тема 8. Зміст ознайомлення дітей з природою в ЗДО

Принципи відбору змісту знань дітей дошкільного віку про природу. Принцип виховуючого та розвиваючого характеру знань (відбір знань з урахуванням мети виховання, психічних можливостей і завдань ознайомлення дітей з природою).

Принцип науковості: відбір змісту системи знань для дітей дошкільного віку виходячи з провідних природознавчих ідей і понять (поняття єдності організму та середовища, живого і неживого тощо). Формування реалістичних, різнобічних знань про природу (нежива природа, рослини, тварини). Розкриття дітям зв'язків і залежностей у світі природи. Формування знань про розвиток і зміни в природі, про роль людини у перетворенні природи. Зв'язок принципу науковості з принципом енциклопедичності (різнобічність знань).

Принцип доступності. Доступність матеріалу для сприймання і розуміння дошкільниками та формування системи уявлень і найпростіших понять про природу. Відбір типового матеріалу, що забезпечує формування системності знань. Краєзнавчий принцип у підборі матеріалу. Конкретизація матеріалу відповідно до місцевих умов.

Загальна характеристика змісту знань дітей про природу, умінь і навичок щодо вирощування рослин, догляду за тваринами.

Структура програми. Поступове ускладнення програмного матеріалу від групи до групи. Концентричний принцип розташування матеріалу, що забезпечує повторність знань, поглиблення їх на кожному ступені. Розташування матеріалу за видами діяльності. Розташування матеріалу за сезонами.

Тема 9. Куточок природи в ЗДО

Куток природи в дитячому садку. Необхідність організації кутка природи, його навчально-виховне значення.

Вимоги до підбору об'єктів кутка природи: врахування можливостей утримання об'єктів в умовах жилого приміщення, безпечність для дітей, відповідність вимогам програми, доступність для догляду і т. ін. Вимоги до розміщення об'єктів кутка природи. Способи організації кутка природи. Постійні та тимчасові мешканці.

Кімнатні рослини кутка природи і зимового саду (декоративно-листяні, красиво квітучі, виткі, цибулинні, сукуленти), біологія рослин, особливості догляду, використання.

Утримання риб у кутку природи. Риби місцевих водойм і екзотичні риби, їх біологія, умови утримання. Влаштування акваріуму і догляд за ним.

Птахи в кутку природи. Утримання в кутку природи папуг, канарок, їх біологія і умови утримання.

Ссавці - постійні мешканці кутка природи: морська свинка, хом'ячок, їх біологія та умови утримання.

Тимчасові мешканці кутка природи: безхребетні тварини (молюски, ракоподібні, комахи) і хребетні (земноводні, плазуни), їх біологія й умови утримання.

Сезонні зміни в рослинних об'єктах кутка природи.

Тема 10. Земельна ділянка ЗДО

Навчально-виховне значення ділянки дитячого садка. Вимоги до планування і озеленення ділянки. Планування ділянки. Підбір дерев і кущів для озеленення ділянки, їх біологія і агротехніка.

Квітники та газони на ділянці, їх влаштування. Підбір декоративних квітникових рослин: багаторічних, дворічних, однорічних з урахуванням строків цвітіння та естетичних вимог. Біологія й агротехніка їх вирощування. Створення кутків дикоростучих рослин на ділянці дитячого садка.

Город на ділянці дитячого садка, його планування. Підбір овочевих культур, їх біологія й агротехніка.

Плодовий сад, його планування. Підбір плодових дерев і ягідних культур.

Посадка саду та догляд за ним у різні пори року.

Утримання дрібних свійських тварин на ділянці дитячого садка, влаштування приміщень, догляд.

Приваблювання птахів на ділянці в різні пори року. Влаштування годівниць, штучних гніздівель.

Змістовний модуль 4. Форми організації та методи керівництва природопізнавальною діяльністю дітей

Тема № 11. Методи ознайомлення дітей з природою

Необхідність використання різноманітних методів і прийомів ознайомлення дошкільників з природою. Залежність методів і прийомів від змісту знань, конкретних завдань виховання й особливостей пізнавальної діяльності дітей дошкільного віку, конкретних умов роботи закладів дошкільної освіти. Взаємозв'язок методів. Пріоритет методів (наочних і практичних), що забезпечують безпосереднє і дійове ознайомлення дошкільників з природою.

Наочні методи. Спостереження - основний метод ознайомлення дітей з природою, його освітньо-виховне значення. Особливості спостережень природи як складної пізнавальної діяльності дітей дошкільного віку. Зв'язок спостережень з різними видами діяльності дітей. Взаємозв'язок безпосереднього сприймання, слова та дії у ході спостережень. Необхідність навчання спостереженню як пізнавальної діяльності.

Види спостережень за характером пізнавальних завдань (первинні, повторні, порівняльні та заключні); за тривалістю (короткотривалі і довготривалі, систематичні спостереження за змінами і розвитком природи); за способом організації (планові, за ініціативою дітей, колективні, індивідуальні). Зміст, місце і значення різного виду спостережень у кожній віковій групі.

Особливості організації і методики керівництва спостереженнями різного виду. Відбір матеріалу. Створення умов для проведення спостережень. Структура спостережень. Схема розгляду рослин і тварин. Прийоми керівництва спостереженнями в різних вікових групах.

Використання ілюстративного матеріалу в ознайомленні з природою. Види ілюстративного матеріалу, місце, значення, підбір і методика використання в різних вікових групах. Своєрідність використання репродукцій пейзажу, натюрморту в роботі з дітьми.

Технічні засоби в ознайомленні дітей з природою. Їх значення. Характеристика аудіовізуальних, візуальних та аудитивних технічних засобів і методика їх використання в ознайомленні дітей з природою.

Моделювання в ознайомленні дітей старшого дошкільного віку з природою. Роль моделювання у формуванні уявлень про об'єкти й явища природи, у засвоєнні дітьми знань про причинно-наслідкові зв'язки і залежності і у природі. Зв'язок моделювання із спостереженнями та іншими методами.

Практичні методи. Праця дітей як один з основних методів ознайомлення з природою, її своєрідність, освітньо-виховне значення. Педагогічні та гігієнічні вимоги до праці дітей.

Види праці - вирощування рослин, догляд за тваринами, охорона природи.

Зміст праці у різних вікових групах. Форми організації даної праці дітей: доручення, чергування, колективні форми організації праці. Методика, керівництва різними формами організації праці дітей.

Нескладні досліди як метод ознайомлення дітей з природою. Дослід як вид спостереження, що організовується у спеціально створених умовах і передбачає пошукові дії дітей. Значення дослідів для засвоєння дітьми нескладних причинно-наслідкових зв'язків і залежностей у природі, формування пізнавальної активності дітей. Методика організації та проведення дослідів. Зміст дослідів, що проводяться з об'єктами неживої природи, рослинами, тваринами. Виховання бережного ставлення дітей до природи при проведенні дослідів.

Ознайомлення дітей з природою в іграх. Роль і місце різноманітних ігор у збагаченні, закріпленні, систематизації й узагальненні знань дітей про природу.

Використання будівельно-конструктивних ігор для вивчення властивостей природних матеріалів. Створення умов для ігор з природними матеріалами. Пісочні ящики та дворики, водойми, ручаї для ігор з піском і водою. Прийоми керівництва іграми з природними матеріалами.

Творчі рольові ігри, що відображають уявлення дітей про природу. Керівництво ними.

Дидактичні ігри та їх роль в ознайомленні дітей з природою. Своєрідність дидактичних ігор природничого змісту. Види дидактичних ігор, їх зміст і методика проведення.

Рухливі ігри. Закріплення уявлень дітей про поведки та голоси тварин, способи їх пересування.

Словесні методи. Розповіді вихователя про предмети й явища природи, їх значення і місце у формуванні знань про природу. Вимоги до розповідей вихователя про природу, види розповідей, методика використання.

Дитяча художня література як метод ознайомлення з природою. Вимоги до дитячої природознавчої книги. Реалістичні та фантастичні твори письменників-класиків і сучасних письменників про природу для дітей-дошкільників. Методика використання природознавчої книжки в різних вікових групах.

Бесіда як метод ознайомлення дітей з природою. Види бесід з дітьми про природу і їх зміст. Вимоги до проведення бесід, методика проведення. Роль бесід у систематизації знань дітей про природу.

Місце кожного методу в ознайомленні дітей з природою в різних вікових групах. Система методів при ознайомленні дітей з різними об'єктами й явищами природи.

Тема № 12. Форми організації роботи щодо ознайомлення дітей з природою

Основні форми ознайомлення дітей з природою. Необхідність використання різноманітних форм.

Заняття як важлива форма ознайомленні дітей з природою. Значення і місце занять у системі роботи щодо ознайомлення з природою в різних вікових групах. Зміст знань, умінь і навичок, що формуються на заняттях, виходячи з вимог програми. Відбір матеріалу для занять. Комплексні заняття. Єдність виховних і освітніх завдань, що здійснюються на заняттях щодо ознайомлення з

природою.

Використання різноманітних методів і прийомів навчання на заняттях відповідно до завдань програми, місця заняття у системі роботи, віку дітей. Типи занять за їх місцем у системі роботи: формування початкових уявлень, збагачення та розширення знань, узагальнення і систематизація знань на заняттях, методика їх проведення.

Своєрідність дидактичних вимог до організації і проведення природознавчих занять. Особливості проведення занять з дітьми різних вікових груп. Система і послідовність занять, пов'язаних з природою, у різні сезони. Використання на заняттях знань дітей, що отримані у повсякденному житті. Систематизація їх на заняттях. Зв'язок занять з іншими формами роботи.

Експерсії як вид занять. Місце експерсії в системі роботи щодо ознайомлення з природою в дитячому садку. Зміст експерсій, їх тематика. Структура експерсій.

Методика проведення експерсій. Підготовка вихователя до експерсії. Розробка програмних завдань виходячи з системи роботи, визначення місця та маршруту. Підготовка дітей, підбір обладнання для збору і розміщення матеріалу. Використання методів і прийомів на експерсії, організація діяльності дітей. Закріплення знань, отриманих під час експерсії. Система і послідовність експерсій у різні сезони в різних вікових групах.

Цільова прогулянка як форма роботи. Відмінність цільової прогулянки від експерсії. Методика проведення цільової прогулянки. Зміст спостережень на цільових прогулянках.

Повсякденні прогулянки на ділянці дитячого садка, їх значення та місце в системі роботи щодо ознайомлення з природою. Спостереження за явищами неживої природи, станом рослин і життям тварин, форми організації спостережень. Керівництво самостійними спостереженнями дітей. Організація та керівництво іграми дітей з природними матеріалами на прогулянках у різні пори року. Ігрове обладнання. Праця дітей на ділянці під час прогулянок. Зміст і форма організації праці дітей на прогулянках.

Змістовний модуль 5. Планування й облік роботи щодо ознайомлення дітей з природою

Тема № 13. Види планування роботи з ознайомлення дітей з природою

Значення, планування й основні принципи планування роботи щодо ознайомлення дітей з природою.

Планування системи занять на сезон. Поступове ускладнення матеріалу. Відбір методів проведення занять, що забезпечують засвоєння системи знань, формування розумової активності та пізнавального інтересу, навичок і умінь. Встановлення зв'язків занять з природи із заняттями з інших розділів роботи з дітьми (комплексні заняття). Врахування місцевих умов.

Планування повсякденної роботи щодо ознайомлення дітей з природою. Відбір змісту, методів і прийомів роботи. Встановлення зв'язку при плануванні системи занять з роботою в повсякденному житті.

Тема № 14. Зміст і форми обліку роботи щодо знайомлення дітей з природою

Керівництво методичною роботою щодо ознайомлення дітей з природою в дитячому садку. Відображення завдань і змісту роботи в річному та місячному планах завідувача, методиста дошкільного закладу освіти.

Основні напрями керівництва роботою щодо ознайомлення дітей з природою. Створення матеріальних умов, що забезпечують успішну роботу з дітьми: організація земельної ділянки дошкільного закладу, допомога вихователю у створенні кутка природи, підбір різних видів наочності, настільно - друкованих ігор, забезпечення використання вихователями технічних засобів навчання; надання методичної допомоги вихователям у проведенні роботи з дітьми; допомога в плануванні роботи, у вивченні психолого-педагогічної та методичної літератури, перегляд і аналіз різних форм роботи з дітьми, допомога вихователям в аналізі й оцінці результатів проведеної роботи; вивчення, узагальнення і розповсюдження досвіду свого колективу.

Підвищення біологічних знань і практичних умінь вихователів: проведення консультацій, організація екскурсій, створення бібліотечки довідкової та методичної літератури з питань ознайомлення дітей з природою. Залучення батьків до організації і проведення роботи щодо ознайомлення дітей з природою, екологічного виховання.

Організація і зміст роботи методичного кабінету (районного, міського, обласного) з питань ознайомлення дітей з природою. Підбір методично го та біологічного матеріалу. Вивчення, розповсюдження кращого досвіду вихователів і завідувачих. Впровадження наукових досліджень у практику роботи дитячих закладів. Підвищення природознавчих знань, практичних умінь вихователів, методистів. Інспектування дитячих установ з розділу «Ознайомлення дітей з природою». Зміст і методика тематичних обстежень. Методи інспектування.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с.р.		л	п	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Основи природознавства												
Тема 1. Природні умови, клімат, ґрунти та води України	18	6	4	-	2	6	16	2	2	-	-	12
Тема 2. Рослинний світ України	14	4	2	-	2	6	15	2	2	-	1	10
Тема 3. Тваринний світ України	13	4	2	-	1	6	15	2	2	-	1	10
Тема 4. Сезонні зміни в природі. <u>Засоби фіксації знань дітей про природу</u>	11	2	2	-	1	6	13	-	2	-	1	10
Разом за змістовим модулем 1	56	16	10	-	6	24	59	6	8		3	42

Змістовий модуль 2. Теоретичні основи курсу												
Тема 5. Предмет і завдання методики ознайомлення дітей з природою	11	2	2	-	1	6	12	2	-	-	-	10
Тема 6. Становлення методики ознайомлення дітей з природою в дитячому садку	13	2	2	-	1	8	10	-	-	-	-	10
Разом за змістовим модулем 2	24	4	4	-	2	14	22	2	-	-	-	20
Змістовий модуль 3. Зміст та умови ознайомлення дітей з природою												
Тема 7. Завдання ознайомлення дітей з природою в ЗДО	11	2	2	-	1	6	11	-	-	-	1	10
Тема 8. Зміст ознайомлення дітей з природою в ЗДО	14	4	2	-	2	6	15	2	2	-	1	10
Тема 9. Куточок природи в ЗДО	20	4	4	-	2	10	17	2	2	-	1	12
Тема 10. Земельна ділянка ЗДО	16	4	2	-	2	8	15	2	2	-	1	10
Разом за змістовим модулем 3	61	14	10	-	7	30	58	6	6	-	4	42
Змістовий модуль 4. Форми організації та методи керівництва природопізнавальною діяльністю дітей												
Тема 11. Методи ознайомлення дітей з природою	20	6	4	-	2	8	17	2	2	-	1	12
Тема 12. Форми організації ознайомлення дітей з природою	18	4	4	-	2	8	17	2	2	-	1	12
Разом за змістовим модулем 4	38	10	8	-	4	16	34	4	4	-	2	24
Змістовий модуль 5. <u>Планування й облік роботи щодо ознайомлення дітей з природою</u>												
Тема 13. <u>Види планування роботи з ознайомлення дітей з природою</u>	11	2	2	-	1	6	15	2	2	-	1	10
Тема 14. Зміст і форми обліку роботи щодо ознайомлення дітей з природою	10	2	2	-	1	5	12	2	-	-	-	10
Разом за змістовим модулем 5.	21	4	4	-	2	11	27	4	2	-	1	20
Усього годин	200	48	36	-	21	95	200	22	20	-	10	148
Модуль 2												
ІНДЗ	10	-	-	-	-	10	10	-	-	-	-	10
Усього годин	210	48	36	-	21	105	210	22	20	-	10	158

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Природні умови, клімат, ґрунти та води України.	4/2
2	Рослинний світ України.	2/2
3.	Тваринний світ України.	2/2
4.	Сезонні зміни в природі._Засоби фіксації знань дітей про природу	2/2
5.	Предмет і завдання методики ознайомлення дітей з природою	2/-
6.	Становлення методики ознайомлення дітей з природою в дитячому садку	2/-
7.	Завдання ознайомлення дітей з природою в ЗДО	2/-
8	Зміст ознайомлення дітей з природою в ЗДО	2/2
9.	Куточок природи в ЗДО.	4/2
10.	Земельна ділянка ЗДО.	2/2
11.	Методи ознайомлення дітей з природою	4/2
12.	Форми організації ознайомлення дітей з природою	4/2
13.	Види планування роботи з ознайомлення дітей з природою	2/2
14.	Зміст і форми обпіку роботи щодо ознайомлення дітей з природою	2/-
	Всього	36/20

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Природні умови, клімат, ґрунти та води України.	6/12
2	Рослинний світ України.	6/10
3.	Тваринний світ України.	6/10
4.	Сезонні зміни в природі._Засоби фіксації знань дітей про природу	6/10
5.	Предмет і завдання методики ознайомлення дітей з природою	6/10
6.	Становлення методики ознайомлення дітей з природою в дитячому садку	8/10
7.	Завдання ознайомлення дітей з природою в ЗДО	6/10
8	Зміст ознайомлення дітей з природою в ЗДО	6/10
9.	Куточок природи в ЗДО.	10/12
10.	Земельна ділянка ЗДО.	8/10
11.	Методи ознайомлення дітей з природою	8/12
12.	Форми організації ознайомлення дітей з природою	8/12
13.	Види планування роботи з ознайомлення дітей з природою	6/10
14.	Зміст і форми обпіку роботи щодо ознайомлення дітей з	5/10

	природою	
	ІНДЗ	10/10
	Всього	105/158

9. Індивідуальні навчально-дослідні завдання

1. Розвиток пізнавальних інтересів у дошкільників в процесі ознайомлення з природою.
2. Виховання бережливого та дбайливого відношення дошкільників до природи.
3. Виховання естетичного сприйняття та почуттів в процесі ознайомлення дітей з природою.
4. Зміст і методика ознайомлення дошкільників з неживою природою.
5. Методика формування у дошкільників уявлень про живий організм.
6. Зміст і методика ознайомлення дошкільників з рослинами.
7. Формування у дошкільників уявлень про агроценози.
8. Формування у дошкільників уявлень про біоценози.
9. Ознайомлення дошкільників з ростом і розвитком рослин.
10. Зміст і методика ознайомлення дошкільників з тваринами.
11. Формування у дошкільників елементарних уявлень про розмноження живих організмів.
12. Ознайомлення дошкільників з сезонними змінами у природі.
13. Зміст і методика ознайомлення дошкільників з організмом людини.
14. Систематизація природничих знань дошкільників.
15. Облаштування куточка природи і зміст освітньо-виховної роботи у ньому.
16. Облаштування акваріума та організація освітньо-виховної роботи у ньому.
17. Освітньо-виховна робота з дошкільниками на екологічній стежці.
18. Озеленення ділянки дошкільного закладу та організація освітньо-виховної роботи у ньому.
19. Особливості роботи з календарями природи й щоденниками спостережень у дошкільному закладі.
20. Використання моделювання в екологічному вихованні дошкільників.
21. Використання дослідів у підготовці дітей до самостійної пошукової діяльності.
22. Використання словесних ігор природознавчого змісту в процесі формування у дітей уявлень про природу.
23. Використання предметних ігор з природним матеріалом в екологічному вихованні дітей.
24. Використання порівняння в формуванні у дітей уявлень про унікальність живих організмів.
25. Доручення як особлива форма виховання у дошкільників бажання працювати.
26. Організація чергувань дітей старшого дошкільного віку в куточку природи.
27. Організація колективної праці дошкільників з вирощування рослин.
28. Організація і проведення екологічних занять у дошкільному закладі.
29. Свята та розваги екологічного змісту у дошкільному закладі.
30. Наступність у природознавчій роботі з дітьми.

31.Співпраця дошкільного закладу і сім'ї з екологічного виховання дошкільників.

32.Ознайомлення дітей з природою за методикою В.О.Сухомлинського.

10. Методи навчання

Лекції (у тому числі проблемного викладення), семінарські заняття (традиційні, комбіновані), індивідуальні заняття (консультації), самостійна робота студентів з підручниками та іншою навчальною літературою.

11. Критерії оцінювання

12. Засоби оцінювання

Тести, модульні контрольні роботи, реферати, есе, презентації, залік, екзамен.

13. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота														Підсумковий тест, екзамен	Сума
ЗМ1				ЗМ2		ЗМ3				ЗМ4		ЗМ5		50	100
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т7	Т8	Т9	Т10	Т11	Т12	Т13	Т14		
4	4	4	3	3	3	3	4	4	4	4	4	3	3		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи, практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

14. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення

15. Рекомендовані джерела інформації

1. Белавина И. Найденская Н. Планета-наш дом. Мир вокруг нас. Методика проведения занятий по основам экологии для дошкольников и младших школьников. М.: Издательство «ЛАЙДА», 1995. -96 с.

2. Васильева А.И. Учите детей наблюдать природу. –Минск, «Нар. Асвета», 1972. -128 с.
3. Веретенникова С.А. Ознакомление дошкольников с природой: Учебник для учащихся пед. училищ.-3-е изд., перераб. и доп.-М.: Просвещение, 1980.-272 с.
4. Веретенникова С.О. Ознайомлення дітей дошкільного віку з природою. –К.: «Вища школа», 1979. -248 с.
5. Виноградова Н.Ф. Умственное воспитание детей в процес се ознакомления с природой. –М.: «Просвещение», 1978. -103 с.
6. Виноградова Н.Ф., Куликова Т.А. Дети, взрослые и мир вокруг. –М.: Просвещение, 1993. -128 с.
7. Дрязгунова В.А. Дидактические игры для ознакомления дошкольников с растениями. –М.: Просвещение, 1981. -80 с.
8. Жуковская Р.И. Родной край.- М.: Просвещение, 1985. -238 с.
9. Золотова Е.И. Знакомим дошкольников с миром животных. М.: «Просвещение», 1988. -159 с.
10. Как знакомить дошкольников с природой. Под ред. П.Г.Саморуковой. –М.: «Просвещение», 1983. -208 с.
11. Крутій К.Л. Світ неживої природи. Програма та методичні рекомендації. – Запоріжжя: ТОВ «ЛПКС.ЛТД», 1999. -36 с.
12. Лисенко Н. В. Екологічне виховання дітей дошкільного віку: Навч. посібник для студ. пед. вузів / Н. В. Лисенко. – Львів : Світ, 1994. – 143 с.
13. Марковская М.М. Уголок природы в детском саду. - М.: Просвещение, 1989. -144 с.
14. Методика ознайомлення дітей з природою: Хрестоматія / Укладач Н.М.Горопаха. –К.: Видавничий Дім «Слово», 2012. -432 с.
15. Мечник Л.А. Дітям про тварин. - Тернопіль, 1996.
16. Мечник Л.А. Природа України.- Тернопіль, 1996.
17. Наук. думка, 1995. - 72 с.
18. Наблюдения и труд детей в природе. –М.: «Просвещение», 1976. -206 с.
19. Яришева Н.Ф. Ознайомлення дітей з природою. –К. «Радянська школа», 1980. -166 с.
20. Яришева Н.Ф. Методика ознайомлення дітей з природою: Навч. посібник. – К.: Вища шк., 1993. -225 с.
21. Яришева Н.Ф. Основи природознавства. Природа України.- К., 1995.
22. Пустовіт Н.О., Плечова З.Н. Екологічні задачі, ігри та вікторини: Навч. пос. - К.:
23. Потапова Л.М. Детям о природе. Экология в играх для детей 5-10 лет. – Ярославль: «Академия развития», 1998. -224 с.

